

AKADEMİK ÖZGÜRLÜK BİLDİRİSİ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

06.11.2013

1. Üniversiteler hiçbir baskı ve engelleme söz konusu olmaksızın, tüm fikirlerin, muhtelif hakikat iddialarının, sosyal ve siyasi problemlerin özgür ve medeni bir şekilde tartışıldığı, karmaşık sorunların açık bir biçimde ifade edildiği ortamlardır.
2. Akademik özgürlük herşeyden önce, araştırma özgürlüğünü ve bu çerçevede temel bilgi yöntemlerini serbestçe kullanma hürriyetini, araştırma için gerekli araçlara ve koşullara sahip olma hakkını ve bilimsel üretme, bilgilendirme, öğrenme ve yayma hakkını içerir.
3. Öğretim elemanları hiçbir baskıya maruz kalmaksızın ve engellenmeksizin akademik özgürlükten azami ölçüde yararlanma, kendi tercih ve ilgileri doğrultusunda araştırma ve inceleme yapma ve bunu öğretme hakkına sahiptirler.
4. Kuşkusuz öğretim elemanlarının sahip oldukları bu öğretim özgürlüğü, öğrencilerin öğrenme özgürlüğünü kısıtlayan bir biçimde kullanılmamalı; öğretim elemanları, öğretim ve araştırma süreçlerinde dogmatik olmaktan kaçınarak öğrencilerin farklı düşünme ve bunu ifade etme haklarına saygı duymalıdır.
5. Bu bağlamda öğretim elemanları, öğrencileri yeni tanıştıkları fikirleri bütün unsurları ile birlikte değerlendirmeye ve anlamaya, katılmadıkları düşüncelere karşı hoşgörülü olmaya ve farklı şekillerde düşünmeye teşvik etmeli, öğrencileri kendi görüşlerini delillere dayanarak oluşturmaları noktasında cesaretlendirmeleri ve bunları özgürce ifade etmelerine imkân tanımalı, öğrencilerin ifade özgürlüğüne saygı duymalıdır.
6. Üniversite yerleşkeleri öğrencilerin kendi görüşlerini rahatlıkla ifade edebilecekleri güvenli ortamlar olmalıdır. Entelektüel çeşitliliğin ve düşünsel çoğulluğun baskılanması; öğretim/öğrenim süreçlerinin verimliliğini azaltacak, öğrencilerin öğrenme özgürlüğünü kısıtlayacak, eleştirel ve derinlikli düşüncenin oluşum imkânlarını zora sokacaktır.
7. Eleştirel düşünce ancak farklı görüşlerin bir arada rahatça ifade edilebildiği kampuslarda gelişir. Öğrenciler kendi görüş, duruş, tavır ve farklılıklarından dolayı öğretim elemanları ya da diğer öğrenciler tarafından hiçbir biçimde engellenmeyeceklerini, hor görülmeceklerini ve yaftalanmayacaklarını hissetmelidirler. Hiçbir öğrenci dünya görüşünden dolayı ayrımcılığa tabi tutulamaz. Öğrencilerin herhangi bir ders bağlamındaki akademik ölçme ve değerlendirilmeleri, sadece dersin konusu ve içeriğine yönelik olmalıdır. Adil olmayan yolla değerlendirildiğine kanaat getiren öğrencilerin buna itiraz etme hakkı vardır.
8. Akademik özgürlük, üniversite ortamındaki herkesi kapsar. Öğretim elemanları ve öğrenciler gibi, üniversiteye davet edilen misafirler de ifade özgürlüğüne sahiptirler. Akademik, kültürel ve sportif amaçlarla gerçekleştirilen etkinliklerde üniversitelerin konuğu olarak bulunan bireyler üniversite ortamına uygun bir biçimde karşılanmalı, siyasal görüşleri ya da kimlikleri dolayısıyla ifade özgürlüğünden yoksun bırakılmamalı, öğretim elemanları ya da öğrenci grupları tarafından görüş farklılıkları gerekçe gösterilerek engellenmemelidirler. İfade özgürlüğü karşıt görüşteki insanlar için de geçerlidir. Karşıt görüştekiler davetli kişinin kendisini ifade etme ve başkalarının onu dinleme hakkını ihlal etmedikleri sürece görüşlerini farklı şekillerde ifade edebilirler.
9. Öğrenciler de öğretim elemanları da doğru bulmadıkları ve onaylamadıkları konularda şiddete başvurmaksızın eleştirme ve protesto hakkına sahiptirler. Ancak bu hak, akademik etkinliklerin işleyişini ve üniversite düzenini sekteye uğratamaz. Öğrencilerin öğrenme, öğretim elemanlarının öğretme ve üniversite ortamında bir düşüncenin dile getirilebilme özgürlüğünü kısıtlayan her türlü eylem, işgal ve protesto; akademik özgürlüklerinin ihlalidir. İfade özgürlüğü çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gereği ve demokratik toplumun olmazsa olmaz koşuludur; ancak mutlak değildir. Bireysel hak ve özgürlükleri hiçe sayan, hakaret, iftira, aşağılama, taciz ifadeleri içeren, ayaklanmaya çağırın ve farklılıklardan dolayı açıkça zarar verme niyetiyle kişileri ve grupları hedef gösteren her türlü söylem ifade özgürlüğü ile asla bağdaşamaz.

Prof. Dr. Gökhan ÇETİNSAYA

Yükseköğretim Kurulu Başkanı